

Fietsenmakerij het Singel AMSTERDAM

Het is de eerste officiële tropische dag van 2022. In de hoofdstad is het rustiger dan ooit. Deels omdat zo ongeveer de helft van alle Amsterdammers zich nóg sneller laten verschroeien aan de Middellandse Zee. Maar ook omdat het voor de tienduizenden toeristen, die zich eindelijk weer mogen vergapen aan de grachtenpanden, musea, ‘canals’ en de Wallen, domweg te warm is om al te veel te bewegen. Voor Maria van der Aa (1957), eigenaresse van Fietsenmakerij het Singel, wordt het veel te heet om nog te kunnen werken en heeft ze daarom de enorme deuren van haar fietsenzaak reeds om 15:00 uur dicht getrokken. Sowieso is Maria niet huiverig om klandizie mis te lopen. Nota bene op de woensdag en de zaterdag is de winkel en werkplaats gesloten. Een zeldzaamheid in de fietsenbranche.

“Hoe leuk het vak nog elke dag is, ik wil volgend voorjaar stoppen

Bijna drie decennia lang bestiert Maria haar fietsenwinkel op deze A-locatie aan het Singel. Op steenworp afstand van de Dam, de 9 straatjes en het Anne Frank-huis. Al veel eerder koos ze voor de fietsenbranche. “Ik was voorbestemd om een academische studie te volgen en daarna een baan te nemen die in het verlengde

van mijn opleiding zou liggen. Maar dat pakte anders uit. Het was mijn moeder die er zeer op gebrand was dat ook haar zes dochters mochten doorleren Want tot haar grote verdriet mochten haar broers een opleiding volgen en moest zij haar moeder helpen in het huishouden, terwijl zij minstens zo slim was als haar broers en enorm van leren hield. Voor haar dochters wilde zij dat anders.” De emancipatie was in het verzuilde Nederland nog ver te zoeken in die tijd. Mannen verdienden de kost, vrouwen vulden hun dagen met het huishouden. En het überkatholieke Den Bosch, haar woonplaats, was nou niet direct de plek waar Dolle Mina's en andere emancipatoire krachten zich als eerste zouden manifesteren.

Als vanzelfsprekend – in de visie van haar moeder althans - had Maria na zes jaar middelbare school het diploma gymnasium bèta op zak. Waarna ze nog meer geestelijke bagage zou gaan verzamelen tijdens een studie Psychologie aan de Universiteit van Utrecht. Voordat ze in deze Universiteitsstad ging wonen, kocht ze haar eerste fiets. “We hadden het niet breed. Mijn vader was onderwijzer en hij moest met zijn salaris 10 monden voeden. Met een baantje bij de Kijkshop verdiende ik in de zomer van 1975 maar liefst 750 gulden bij elkaar. Daarvoor kocht ik een Batavus Champion racefiets. Een witte

**“Tja, ruzie is
pijnlijk, terwijl
het juist zo mooi
was begonnen**

herenfiets, want sterker, met tien versnellingen, commandeurs op de schuine onderbuis. Wat een plezier en wat een degelijke fiets was dat, soms zie ik ze nog wel eens rondrijden.”

Helaas kon Maria haar ziel en zaligheid niet kwijt in haar studie Psychologie en een zoektocht volgde. Met het diploma van de Sociale Academie zou ze uiteindelijk haar ‘lerend leven’ afronden. In haar vrije tijd waren het met name de vrouwen- en homobeweging waar ze graag actief was. Van een glasheldere carrièreplanning was echter geen sprake. “Uiteindelijk kwam ik tot het inzicht dat ik iets moest zoeken wat ik leuk vond, en dat bij mij paste. En niet wat ik dacht, dat van mij verwacht werd. Alleen omdat het me leuk leek koos ik toen voor de opleiding tot fietsenmaker. Nota bene, met behoud van uitkering. Dat kon in

het Nederland van 1985 met bijna 1 miljoen werklozen. Men was al lang blij als je een opleiding wilde volgen. En dat ik als vrouw voor een technisch beroep koos, was natuurlijk helemaal geweldig. Het leefde! De overheid stimuleerde dat officieel. Ik weet ook van vrouwen die voor het vak van gasfitter, bouwvakker of automonteur kozen.” Maar dat bleven uitzonderingen. Maria was met een collega van de Vrouwenfietsenmakerij de enige vrouw in de klas waar ze eenmaal per week de theorie van de fietstechniek opgeleerd kreeg op het ROC in de Westerstraat. Bovendien was ze 28 terwijl haar klasgenoten net enig dons op de bovenlip aan het kweken waren. Voor de praktijk stond ze twee jaar lang, drie dagen per week in de Vrouwenfietsenmakerij in de Gorontalostraat. De praktijkplek was zo ingericht dat Maria het eerste jaar zelf werd opgeleid, en in het jaar daarna op haar beurt haar kennis zou overdragen op een volgende leerling-monteur.

“Ik vond de werkplaats meteen vanaf dag een heel leuk. Ook al was ik niet uitgesproken handig. Maar van lieverlee begrepen mijn ogen en handen steeds beter hoe ik iets moest aanpakken. Door deze ervaring ben ik er dan ook van overtuigd dat je in alles handig kunt worden, zolang je maar iets leuk vindt. Terugblikkend valt het me op hoe degelijk de opleiding was. Behalve kettingkasten knippen en wielen rijgen leerde ik zelfs lugs vijlen. De gedachte was dat je een fiets van top tot teen moest doorgronden. Dat sprak mij meteen aan en heeft ook mijn liefde voor de fiets extra verdiept. Verder was ik helemaal op mijn plek in de Vrouwenfietsenmakerij. We waren allemaal vrienden; ik werkte louter met vrouwen die stuk voor stuk ‘iets anders’ wilden dan dat wat er van hen verwacht werd. En wat het nog eens extra bijzonder maakte, we hielden een

gezond bedrijf draaiend waar nu eens niet mannen domineerden. In een tijd waarin het zeker in de fietsenbranche heel moeilijk was om als vrouw aan de bak te komen. Misschien dat dat tegenwoordig iets makkelijker gaat, maar de fietsenbranche wordt nog immer ruimschoots gedomineerd door mannen. Dat ik als vrouw een eigen fietsenzaak run is nog altijd uitzonderlijk. Het komt ook regelmatig voor dat een klant een andere, mannelijke, klant aanspreekt in de winkel in de veronderstelling dat hij de bedrijfsleider is, terwijl ik gewoon in mijn werkkleding in de winkel sta. In de begintijd, toen ik nog uitsluitend met vrouwen werkte werden we zelfs wel eens gebeld met de vraag of we ook herenfietsen repareerden.” Na twee jaar moest Maria afscheid nemen van de Vrouwenfietsen-

“De woensdagen en zaterdagen ben ik dicht. Een geweldige luxe

makerij. Dat was immers de afspraak. Maar met haar leeftijd – 30 – en haar sekse maakte ze weinig kans om emplooi te vinden bij een regulier fietsenbedrijf. Een goede collega, die gelijk met haar begonnen was, Annemarie Kat, stelde voor om samen een fietsenwinkel te openen. November 1988 konden ze voor 25.000 gulden een bedrijf met stalling overnemen in de Akoleienstraat en gingen ze open onder de naam Freewheel. “Voor de stalling kregen we subsidie van Amstal – een stichting, die zich inzette voor het behoud van fietsenstallingen in Amsterdam – en we konden starten

met behoud van uitkering. Maar de zaken gingen vanaf dag #1 goed, dus we konden alle gemeentelijke guldens aan het eind van het jaar terugstorten.”

De zaken gingen zelfs zo voorspoedig dat ze ook ruimte kregen om twee krachten aan te nemen die via de Vrouwenfietsenmakerij kwamen. Ook Freewheel werd een plek waar vrouwen verder konden leren in het edele vak van fietsenmaker. Op een gegeven moment wilden ze wel wat meer ruimte; vooral compagnon Annemarie nam hier het voortouw in. Een tweede Freewheel-winkel werd begin 1993 geopend op de plek waar nu (spoiler) Fietsenmakerij Het Singel gevestigd is. Wat nu winkelruimte is maakte deel uit van een kraakpand. Bij de legalisering van dit pand en na overleg tussen de krakers en de gemeente werd er afgesproken dat de krakers het eerste bedrijf mochten kiezen en die wilden een bedrijf dat een bijdrage zou leveren aan de buurt. Dus bijvoorbeeld geen advocatenkantoor of raamdecoratiezaak. Waarschijnlijk na heel veel verstookte pakjes sigaretten werd er gekozen voor het bedrijf van Annemarie en Maria. “Ook hier ging het vanaf dag een voorspoedig. We hebben geen moment geldzorgen gehad. Wel was het flink aanpoten, hoewel het nooit nachtwerk werd. We werkten 40 uur per week en verdeelden dat over 4 dagen. De medewerkers werkten ook allemaal part-time en we waren 5 of 6 dagen per week open. Iedereen was (en is) de overtuiging toegedaan, dat er meer is in het leven dan werken alleen. Een geweldige luxe. Wij, als compagnons, rouleerden tussen de 2 bedrijven.

Uiteindelijk bleek deze uitbreiding het begin van verwijdering tussen de compagnons. “Achteraf gezien zou je kunnen zeggen, dat de vorm, die ons bedrijf had gekregen, niet zo goed bij mij paste: twee locaties, veel personeel. Ik blijf het meest tot mijn recht te komen in een klein overzichtelijk bedrijf. We gingen met ruzie uit elkaar en dat was pijnlijk, terwijl het juist zo mooi was begonnen. Ik kan zeggen dat ik er jaren last van heb gehad. En Annemarie misschien ook. Maar ik ben nog steeds heel blij, dat we samen die start hebben gemaakt. We waren vrienden, en stonden ook nog eens samen voor een idealistische zaak: meer onafhankelijkheid voor vrouwen en dan ook nog eens in een uitgesproken mannenberoep.”

Maria ging vanaf februari 1996 als eenmanszaak verder, met nieuw (voornamelijk mannelijk) personeel, dat vanzelf kwam aanwaaien en was 5 of 6 dagen in de week open.

Tot in 2002 haar laatste werknemer in zijn

woonplaats aan de slag ging en er geen vervanger meer te vinden was. Sindsdien draait ze de zaak alleen en is de winkel 4 dagen in de week open, want een sociaal leven kunnen hebben naast het werk blijft belangrijk voor haar. “Genoeg is genoeg en 4 dagen werk brengt genoeg inkomen. Maar de eerste jaren was het flink wennen; het aanbod aan werk was veel groter, dan ik in mijn eentje aankon en het duurde ongeveer 3 jaar voordat ik een werkbare planmethode had ontwikkeld en het aanbod zich reguleerde naar mijn mogelijkheden. Ik vind het heel prima nu: ik heb een goed inkomen, heb de winkel helemaal zelf vorm kunnen geven en ik krijg de klanten, die bij mij passen. Ik schat dat ruim de helft vaste klant is. Nieuwe klanten komen meestal via-via. Men is bereid om van ver te komen voor mijn vakmanschap en service, die ze in hun eigen omgeving niet kunnen vinden. Toen de jongens net weg waren kwam ik er trouwens achter, dat ze al die tijd meer gekost hadden, dan dat ze opbrachten, dus ik ging er ook financieel op vooruit.”

Reparatie was en is de corebusiness. Daarnaast verkoopt Het Singel ook nieuwe en tweedehands fietsen. De 2e hands fietsen betreft ze bij Herman Ponsteen - oud-wielrenner die zelfs een olympisch kampioenschap op zijn naam heeft staan – uit Rijssen. “Ik bestel de tweedehandsjes zoveel mogelijk op maat. Ik vraag Herman bijvoorbeeld of hij een Heren Nexus 7, 61 cm heeft staan. Of een Oma 3 speed. In 9 van de 10 gevallen kan Herman hem leveren waarna ik de fiets onder handen neem. Zo verdienen we er allebei aan. En omdat het altijd gebruikte, kwaliteitsfietsen zijn maak ik hier erg blijde klanten mee.” Verder is Maria dealer van haar favoriete merk Azor. En – zo vermeldt ze op hetsingel.nl – andere merken kan ze bestellen, bijvoorbeeld Batavus, Sparta, Gazelle of Cortina. Vaste klanten willen soms per se hun nieuwe fiets bij mij kopen. Omdat ze het me gunnen en mijn service willen. Uiteraard neemt de collega die de passende fiets levert ook een deel van de marge, maar er blijft genoeg voor mij over. En belangrijk: ik heb een extra blijde klant. Ik heb me zelf nooit vast willen leggen in dealerschappen, omdat ik het hele systeem niet vind deugen; ik wil vrij zijn om mijn klanten die fiets te adviseren.”

Maria koopt de meeste onderdelen in bij Juncker omdat het een fijn bedrijf is. En omdat ze bij hen ook korting krijgt op enkele merken, ondanks de bescheiden omvang van haar negotie. Maar ook andere partijen zorgen voor het op peil houden van de voorraad. Kruitbosch catert bijvoorbeeld stuurlint, Terry zadels en

“Toen ik in de begintijd uitsluitend met vrouwen werkte werden we wel eens gebeld met de vraag of we ook herenfietsen repareerden

spatborden. De wielen komen van AGU de Viro sloten van Bike Butler en Cycletech doet de verlichting en de bulk zadels. En Gransier had na Covid nog als een van de weinigen Shimano-onderdelen

Hoewel Fietsenmakerij het Singel te midden van de toeristische hot spots zit, doet Maria niet aan huurfietsen. “Huurfietsen hebben niets met fietsen te maken. Dan zou ik net zo goed ansichtkaarten of sieraden met fietsen kunnen verkopen. Maar ik laat absoluut omzet liggen.” Ook loopt ze inkomsten mis doordat ze er geen bezwaar heeft als klanten zelf hun fiets willen repareren. Ze heeft een kist met gereedschap klaarstaan zodat mensen trappers of een zadel kunnen vervangen of een ketting erop kunnen leggen. “Ik vind dat prima. Ik houd ervan als mensen zelf graag dingen willen doen aan hun fiets en daarin iets willen proberen. Ze kopen de onderdelen dan natuurlijk wel bij mij. En als ik toch nog moet helpen, betalen ze voor mijn tijd. Wel wordt het lastiger als mensen toch zeven keer vragen hoe iets moet.”

Ook Covid is niet aan de winkel van Maria stilletjes voorbijgegaan. De omzet uit woon/werk-fietsers viel weg, bewoners van de binnenstad gingen vaker lopen en haar

inkomen daalde met zo'n 30% t.o.v. 2019. Nu is alles weer min of meer als vanouds en heeft ze het vaak zo druk, dat reparaties soms weer een wachttijd hebben van 4 dagen. Gelukkig zijn veel reparaties vooraf in te plannen, zodat de klant de fiets alsnog 's morgens kan brengen en 's middags weer ophaalt.

Inmiddels zit Maria ruim 35 jaar in het fiet-senvak en komt het einde van dit avontuur in zicht. “Mijn lichaam wordt oud. En hoe leuk ik het vak en mijn klanten nog elke dag vind, ik wil zo mogelijk volgend voorjaar stoppen. Lang verhaal kort: het liefst doe ik de zaak over aan iemand die van het ambacht houdt en die weet wat service is. Iemand met een fietshart en een mensenhart dus. Ik heb eerlijk gezegd geen flauw idee hoe moeilijk of makkelijk het is, een opvolger vinden. Maar mijn bedrijf is wel heel aantrekkelijk met een geweldig klantenbestand en nog volop potentie in bijvoorbeeld elektrische fietsen en sportieve fietsen. Ik betaal voor 40 m2 winkel, 20m2 bovenetage met keuken en 40 m2 kelder slechts € 1100,= kale huur per maand. Dat wordt ook niet plots verdrie- of verviervoudigt zolang er maar een fietsenbedrijf in komt. We gaan het zien. Serieuze kandidaten kunnen zich melden.”

Maria van de Aa

Actief in de fietsenbranche sinds zomer 1985.

Waarom deze branche zo goed bij mij past?

Ik houd enorm van sleutelen. En vind het contact met klanten erg leuk. Verder is de fiets een mooi, slim en duurzaam product. En omdat ik alles zelf doe – reparatie, inkoop, administratie – is het werk ook heel afwisselend.

Laatste keer gefietst?

Vanmorgen naar werk. Ik doe alles op de fiets. En afgelopen weekend wezen fietsen naar Huizen waar we gekampeerd hebben. Op een Santos Travelmaster met Pendix-systeem. Een ideaal systeem omdat je ook zonder ondersteuning nog altijd heerlijk fietst.

Wat vind je van Fietsmarkt?

Mooi blad. Ik lees hem altijd.

Doelgroep:

Iedereen die mijn aanpak kan waarderen. Velen komen uit de buurt en ik schat dat meer dan de helft vaste klant is. Maar er komen altijd nieuwe mensen bij, vaak via via. Kortom, saai wordt het nooit.

